

A HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS SZEREPLŐINEK VIZSGÁLATA

KOLLÁR KATALIN¹

Összefoglalás:

A helyi gazdaságfejlesztés folyamata rendkívül összetett. Fogalmára, céljára nem adható meg egy általános meghatározás; szereplőinek csoportosítására a különböző szerzők különféle elképzelésekkel szolgálnak. A tanulmány fő célja a helyi gazdaságfejlesztés szereplőinek, közreműködőinek bemutatása.

Kulcsszavak:

helyi gazdaságfejlesztés, helyi kormányzat, helyi vállalkozás, ügynökség, egyetem

Summary:

The process of the local economic development is extremely complex. The different authors aggregate concept, objectives and actors of the LED diversely. In this paper I will make a short overview of actors of the LED.

Keywords:

local economic development, local government, local enterprise, agency, university

1. Bevezetés

A helyi gazdaságfejlesztés folyamata, gyakorlata rendkívül komplex. Sőt, magára a helyi gazdaságfejlesztés fogalmára sem adható meg egy széles körben használt, általános fogalmi meghatározás.

A szakirodalmak többsége a helyi gazdaság fejlesztését egyfajta, a gazdaság működésébe történő tudatos beavatkozásként értelmezi, melynek céljaként említik egyfelől a fenntartható helyi fejlődés biztosítását, másrészt a lakosság életszínvonalának növelését. A beavatkozás azonban számos szereplő közreműködését jelenti, melyek magát a gazdaságfejlesztés folyamatát is különböző oldalról közelíthetik meg, és különböző szintekről léphetnek fel a célok elérése érdekében. Erre vonatkozóan különbségek említhetők az egyes országok gyakorlatában is.

Tanulmányomban a helyi gazdaságfejlesztés szereplőinek, közreműködőinek vizsgálatára helyezem a hangsúlyt.

2. A helyi gazdaságfejlesztés fogalma

A helyi gazdaságfejlesztés fogalmának, mint már a bevezetőben is említésre került, nem adható meg egy általános fogalmi meghatározása. Sőt, még magának a fogalomnak az elhelyezése a fejlesztési fogalmak struktúrájában is bonyolult és elgondolkodtató kérdéseket vet fel. Az bizonyos, hogy maga a helyi gazdaságfejlesztés mindenképpen elválasztandó a településfejlesztés, a területfejlesztés, vagy például a vidékfejlesztés fogalmától. Természetesen azonosságok, átfedések az említett definíciók esetében egyes jellemzők alapján lehetségesek. Tekintsük meg röviden mit is jelentenek az említett fogalmak.

A településfejlesztés olyan tervezési és végrehajtási tevékenységeket foglal magába, amelynek célja a települési folyamatok befolyásolása. A területfejlesztés részeként tulajdonképpen annak települési szinten való megvalósulása. (Farkas, 2006)

A területfejlesztés az önkormányzatok, kormányzatok tudatos, fejlesztési célú beavatkozása a térbeli folyamatokba. (Faragó, 2001)

A vidékfejlesztés egyes kutatók szerint a területfejlesztés egyik részterületeként jelenik meg, melynek során a tudatos beavatkozás azokban a vidéki térségekben megy végbe, melyek népsűrűsége többnyire alacsony és a gazdaságon belül az agrártevékenységek a dominánsak. (G. Fekete, 2005)

¹ PhD hallgató, Széchenyi István Egyetem, Győr, kollark@sze.hu

A regionális gazdaságfejlesztés a gazdasági folyamatokat középpontba állítva csomóponti régiókra irányul. (Lengyel, 2002)

Eltérésük a helyi gazdaságfejlesztéstől a következő sajátosságokban ragadható meg.

A településfejlesztés és a helyi gazdaságfejlesztés közötti különbségek a rájuk vonatkozó jogszabályok és a szereplők differenciájában adható meg. A helyi gazdaságfejlesztés potenciális célterülete kiemelendő, nem minden esetben egyetlen meghatározott település.

A területfejlesztés, mint tudjuk a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenzióban értelmezhető. Különbözősége a helyi gazdaságfejlesztéstől is egyrészt ebből adódik, ugyanis utóbbi csak a gazdasági aspektusokkal foglalkozik. A másik tényező a beavatkozás szintjének a kérdése. E szerint a helyi gazdaságfejlesztés beavatkozási területe csak a helyi szint, míg a területfejlesztése ezen kívül regionális és országos szint is lehet.

A vidékfejlesztés eltérése a helyi gazdaságfejlesztéstől a gazdasági szereplők térbeli koncentrációjának meglétéből, illetve annak hiányából erednek, ugyanis míg a helyi gazdaságfejlesztés a helyi szereplők térbeli koncentrációjából eredő folyamatokra fókuszál, elmondható, hogy a vidéki, rurális területeken ez a koncentráció nincs is jelen.

Bár a helyi és a regionális gazdaságfejlesztés hasonlóak egymáshoz, különbségek mégis fellelhetőek. A helyi gazdaságfejlesztés esetében ugyanis a beavatkozás fókuszaként megadható egy domináns település, azonban a regionális gazdaságfejlesztés esetében ez nem minden esetben mondható el. (Bajmócy, 2011)

A fenti néhány fejlesztési fogalom, illetve azoknak a helyi gazdaságfejlesztéstől való különbségeik rövid ismertetése után nézzük meg, hogyan is lehetne definiálni a helyi gazdaságfejlesztést.

A helyi gazdaságfejlesztés olyan tudatos beavatkozás a helyi gazdaság életébe, folyamataiba, mely egyaránt hasznosíthat külső és belső erőforrásokat, kezdeményezője lehet külső szereplő, mint például a központi kormányzat vagy külföldi tőke, mégis a legfontosabb a helyi szereplők közreműködése, akik felléphetnek a fejlesztés elképzelésének kezdeményezőjeként, támogatójaként, alakítójaként vagy annak elfogadójaként. (Mezei, 2006)

A fogalom értelmezése során felmerülhet bennünk néhány kérdés. Például mit is jelent az, hogy helyi? Mit értünk az alatt, hogy tudatos? Milyenek is lehetnek ezek a folyamatok, amelyekbe beavatkozunk?

A helyi szint kérdése vitatott a kutatók körében. Hétköznapi értelemben települést értünk alatta. Az Európai Unió meghatározása alapján helyi szint egyrészt a település, másrészt a kistérség. Lengyel Imre szerint a város és vonzáskörzete, azaz a lokális térség. (Lengyel, 2010) A szakirodalmak sok esetben a lokális szintet és a regionális szintet egyazon fogalomként definiálják. A Világbank helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó dokumentumai a városok fejlesztéséhez kapcsolódnak. Reese, amerikai kutató az amerikai városok esetében vizsgálta azok gazdaságfejlesztési gyakorlatát, hasonlóan Bartik, az 1990-es években. (Bartik, 1995) De számos példát találunk olyan szakirodalmakra is, amelyek a helyi önkormányzati egységeket állították a vizsgálódás fókuszába. Bajmócy szerint hazánkban például a legmegfelelőbb a kistérségi szintű megközelítés lenne, azonban ez nem minden kistérség esetében volna megfelelő.

Mit értünk tudatos beavatkozás alatt? Tudatos abból a szempontból, mert többnyire írásban foglalt stratégia szolgál a helyi gazdaságfejlesztés alapjául.

És végül mi jellemzi azokat a folyamatokat, amelyekbe a beavatkozások történnek? Bár sokan úgy gondolják, érzékelik, hogy a helyi gazdaságfejlesztés célja a gazdaságban kialakult tökéletlenségek megoldása, melyeket a piac folyamatai hoztak létre, azonban a beavatkozások legfőbb célja a gazdaság „újfajta” működésének létrehozása. (Bajmócy, 2011)

3. A helyi gazdaságfejlesztés célja

Mint már a bevezetőben olvashattuk, a szakirodalmak többsége a helyi gazdaság fejlesztését egyfajta, a gazdaság működésébe történő tudatos beavatkozásként értelmezi, melynek céljaként említik egyfelől a fenntartható helyi fejlődés biztosítását, másrészt a lakosság életszínvonalának növelését. Bár ebben az esetben is elmondható, hogy mint a fogalmi meghatározás, a cél sem egyértelműen meghatározható. Vannak szerzők, akik a termelékenység növekedését jelölik meg a helyi gazdaságfejlesztés céljaként. Akadnak, akik nagy hangsúlyt fektetnek a humán és természeti tényezőkre.

Syrett a portugáliai gazdaságfejlesztési gyakorlatot vizsgálva a helyi kultúra kutatására fókuszál. (Syrett, 1995)

Faragó László elsődleges célként a munkahelyteremtést azonosítja, általánosságban véve pedig véleménye szerint a helyi gazdaságfejlesztés feladata elhárítani az akadályokat a gazdaság fejlődésének útjából, illetve kezelni azokat a problématerületeket, melyeket a piac tökéletlen működése váltott ki. (Faragó, 1990)

Mezei szerint „a helyi gazdaságfejlesztés célja nem csupán a gazdasági növekedés elérése lehet, hanem olyan minőségi változások elérése is, mint a foglalkoztatás bővülése, a társadalmi problémák megoldása..”. (Mezei, 2006)

A Világbank 2005-ben megjelent „Helyi gazdaságfejlesztés” című kiadványa bemutatja a helyi gazdaságfejlesztés céljának időbeli változásait. A különböző időintervallumokhoz tartozó célokhoz hozzárendeli a megvalósítás eszközeit és a szereplőket is. Fontos mérföldkőnek tartja az 1970-es éveket, ugyanis az olajválság okozta feszültséggel teli gazdaságban a korábbi gazdaságpolitika már nem volt hatékony. A helyi kezdeményezések a következő évtizedben megalkotott területfejlesztési célokban jelentek meg. Ebben az időszakban már világosan megmutatkoztak a globalizáció folyamatainak hatásai, melynek következményeihez a helyi gazdaságfejlesztési célokat kidolgozóknak is alkalmazkodniuk kellett. Az 1980-as, 1990-es évektől ugyanis már nem volt elég csupán a vonalas infrastruktúra biztosítása, jóval célzottabb, komplexebb támogatási formákra volt szükség. A célok között már megjelentek célirányosan támogatott szektorok, területi egységek, a vállalatok, beruházások vonzásán túl azok megtartása, a humán infrastruktúra fejlesztése vagy a hálózatosság, klaszteresedés elősegítése. (Világbank, 2005)

4. A helyi gazdaságfejlesztés szereplői, közreműködői

A helyi gazdaságfejlesztés szereplőinek köre rendkívül széles. Csoportosításukra a különböző szerzők különféle elképzelésekkel szolgálnak.

Lengyel Imre például a helyi gazdaságfejlesztés „négy lábát” különbözteti meg. Ennek értelmében a négy legfőbb szereplő a következő:

- Helyi kormányzati szektor
- Üzleti szféra
- Tudástranszfer intézmények
- Fejlesztő ügynökségek

A felsoroltak és a már elmondottak alapján kitűnik, hogy a helyi gazdaságfejlesztés korántsem csupán a helyi kormányzati szervek feladata, és nem a központi kormányzat előírásai alapján végrehajtott folyamat. (Lengyel, 2010)

A „négy láb” álló rendszer azonban nem teljes, hiszen egyik csoportba sem sorolhatók például a helyi lakosok, akik úgyszintén aktívan szerepet játszhatnak a helyi gazdaságfejlesztésben akár önálló fellépéssel, akár csoportokat alkotva. Ezen csoportok például civil szervezetekké is alakulhatnak, mely ismét egy olyan kategória, mely a fenti csoportok egyikében sem szerepel.

Mindenesetre általánosságban elmondható, hogy az első két „láb” az, amely az esetek döntő többségében a legnagyobb szerepet játssza a folyamat során.

Érdeemes kiemelni a helyi szereplők fontosságát, mint ahogy a fogalmi meghatározásban olvashattuk. Hiszen bár előfordul, hogy külső szereplők is részt vesznek a fejlesztés folyamatában akár anyagi, akár szellemi, akár bizalmi tőkét nyújtva segítségül, a helyi szereplők részvétele elengedhetetlen, sőt a legideálisabb az általuk beindított kezdeményezés. A bizalmi tőke azért is fontos, mert egyrészt nélkülözhetetlen kulcs a közösség „beindításához”. Egyfajta motorként szolgál. Az együttműködés pedig szintén jelentős tényező, mely szükséges a gazdaságfejlesztés sikerességéhez. Ezen együttműködésből kifejlődő kezdeményezések többnyire helyi erőforrásokat használnak fel, és helyi adottságokhoz alkalmazkodnak. A közös akciók, a közös ötletek mind mind segítik a helyi közösséget abban, hogy a szüntelen változó körülményekhez alkalmazkodni tudjon. Az együttműködés, mint már említésre került, természetesen nem csupán a helyi szereplők közötti együttműködést jelentheti, hiszen minden tevékenység, melyet a helyi szereplők végeznek, lényegében egy tágabb környezetbe illeszkedik, ágyazódik bele. (Czene-Ricz, 2010)

A tanulmány következő részében tekintünk át röviden a helyi gazdaságfejlesztés egyes szereplőit.

Ha távolról közelítjük meg a helyi gazdaságfejlesztés szereplőinek, befolyásolóinak sorát, első helyen a nemzeti szint feletti szereplők állnak. Ilyen szerv például az Európai Unió. Az ezen a szinten található intézmények például ösztönzik az együttműködéseket, ajánlások formájában dokumentumokat bocsátanak ki.

Nemzeti szinten „legfelül” a központi kormányzat áll. Szerepe a helyi gazdaságfejlesztés megvalósulásában nyilvánvaló, sőt rendkívül nagy az egyes fejlesztési célok megvalósulásában. Hozzájuk kapcsolhatjuk ugyanis a fejlesztéshez szükséges intézményrendszer kialakítását vagy például a szabályozási háttér rendelkezésre állásának biztosítását. A föderalizált államok tagállamaiban ugyanígy fontos szerepet játszanak az egyes tagállamok központi kormányzatai. (Horváth, 1998)

A következő szint a területi szint, melynek szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben országonként rendkívül differenciált, többnyire a szabályozási háttér és a közigazgatási rendszer a meghatározó tényező. E szint szerepe Európa nyugati részén az 1990-es évek elején értékelődött fel, ezt támogatta az Európai Unió is. (Pálné Kovács, 1999) Ezen a szinten meghatározó szerepet játszanak gyakorlati tapasztalatok szerint a közreműködők közül főként a regionális önkormányzatok, helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, fejlesztési ügynökségek, vállalkozások, tudástranszfer intézmények, civil szervezetek és a lakosság.

A helyi kormányzat szerepe alapvető, sőt néhány ország esetében kizárólagosnak mondható a helyi gazdaságfejlesztés folyamatában. Ezt többnyire három tényező befolyásolja: elsőként az uralkodó politikai irányvonal, a jogszabályi környezet és végül az önkormányzati szervezet. A politika irányvonala a célokra, illetve azok megvalósításának módszereire gyakorolnak jelentős hatást. Bár az önkormányzatoknak közvetlenül nincsenek kötelezően teljesítendő gazdaságfejlesztési feladatai, a jogszabályi környezet mindenképp meghatározó szerepet játszik az önkormányzatok kötelezettségei és cselekvési mozgásterének milyenségében. Az önkormányzat szervezete pedig szintén befolyásolja a fejlesztés során

végrehajtandó feladatok sikerét, hiszen azok megvalósításának módszere illeszkedni fog a meglévő struktúra adottságaihoz. Azonban ez utóbbi egyre nehezkesebb, mert a globalizálódó világ új típusú problémákkal állítja szembe az önkormányzatokat. Ugyanis azok kialakult szervezeti keretei között ezek a problémák sok esetben nem kezelhetők. E jelenség hatására jelent meg egy új megközelítés, mely a problémák kezelésére a megoldást a hálózatokban látja. Az új szemlélet jellemzője, hogy csökkenő szerepet szán az államnak, ehelyett lépnek be a problémák specifikumaitól függően igény szerint módosítható hálózatok, tehát növelné a gazdaságfejlesztésben résztvevők körét. Megjelenik a városok és vonzáskörzetük egységes eszként való kezelése is. (Bajmócy, 2011)

Az önkormányzati társulások az önkormányzatok olyan együttműködései, amelyek „amelyek önkormányzati feladat –és hatáskörök gyakorlása érdekében írásban rögzített, jogszabályban meghatározott feltételek szerint működnek”. (Térport, 2007, <http://www.terport.hu/main.php?folderID=2783&articleID=7604&ctag=articlelist&iid=1>)

Az ügynökségek különböző fajtái létrejöttének célja egyaránt gazdaságfejlesztési célok megvalósítása. Működésüknél fogva erős kötelék kapcsolhatja őket a kormányzati szektorhoz. Az ügynökségek fajtái például:

- Regionális fejlesztési ügynökség: előkészítik a regionális szintű fejlesztési döntéseket, végrehajtják azokat, illetve megvalósítják az országos fejlesztéspolitikát az alsóbb szinteken.
- Helyi gazdaságfejlesztési ügynökség: koordinálják azokat az elképzeléseket, melyek kapcsolatban állnak a helyi gazdaságfejlesztéssel. Elősegítik a szereplők közötti párbeszédet és irányítják a tervezési folyamat gyakorlati megvalósítását. Fontos látni azonban, hogy mindezt a funkcióját csak akkor tudja sikeresen ellátni, ha független.
- Innovációs ügynökség: elősegítik a technológiák átadását a vállalatok és az egyetemek, kutatóintézetek között.
- Vállalkozásfejlesztési ügynökség: összefogják azokat a fejlesztési programokat, melyek a helyi kis- és középvállalkozások fejlesztését tűzik ki célul.

Ezek az ügynökségek tehát közvetlenül is szerepet vállalnak a fejlesztések megvalósításában. (Rechnitzer-Smahó, 2006)

A helyi vállalkozások kétféle szerepben vesznek részt a helyi gazdaságfejlesztésben, ugyanis egyrészt aktívan résztvesznek abban, másrészt célcsoportjai is annak. Mint célcsoport azonban semmiképpen nem tekinthetők egységesnek, a fejlesztések jellege, eszközei sem azonosak minden vállalatra, vállalatcsoportra nézve. Maga a helyi gazdaságfejlesztés sem a vállalatok szegmensének egészét, hanem azok egy csoportját célozza meg. A vállalatok differenciáltsága sok oldalról megragadható. Például abban, hogy eltérő érdekérvényesítéssel bírnak. Ennek lényege, hogy a vállalati méret döntő tényezője annak, hogy miként képesek a gazdaságfejlesztés folyamatába bekapcsolódni. A nagyobb vállalatok több tőkét, időt, erőforrást tudnak bevonni a folyamatba, azonban előfordulhat, hogy erejüknel, szerepüknel fogva abszolút irányítói lesznek annak, nem hagyva teret más érdekek, szempontok figyelembe vételére, megvalósulására. Fontos azonban azt is látni, hogy nem minden esetben a már meglévő, helyi vállalatok igényeire kell helyezni a hangsúlyt, nem hagyható figyelmen kívül új iparágak megszületésének, megerősítésének megvalósítása sem. (Bajmócy, 2011)

A vállalkozások meghatározó jellemzői, hogy napjainkban már nem külön-külön, hanem egymással különböző formában együttműködéseket létrehozva vesznek részt a piaci folyamatokban. Ilyen együttműködések például a hálózatok vagy a klaszterek. A hálózatok olyan szervezetek, melyek önállóak, komplexek, nyitottak, tagjai között a kapcsolat tartósnak, ismétlődőnek tekinthető, és a kooperáció a meghatározó. A vállalatok hálózataiban csak

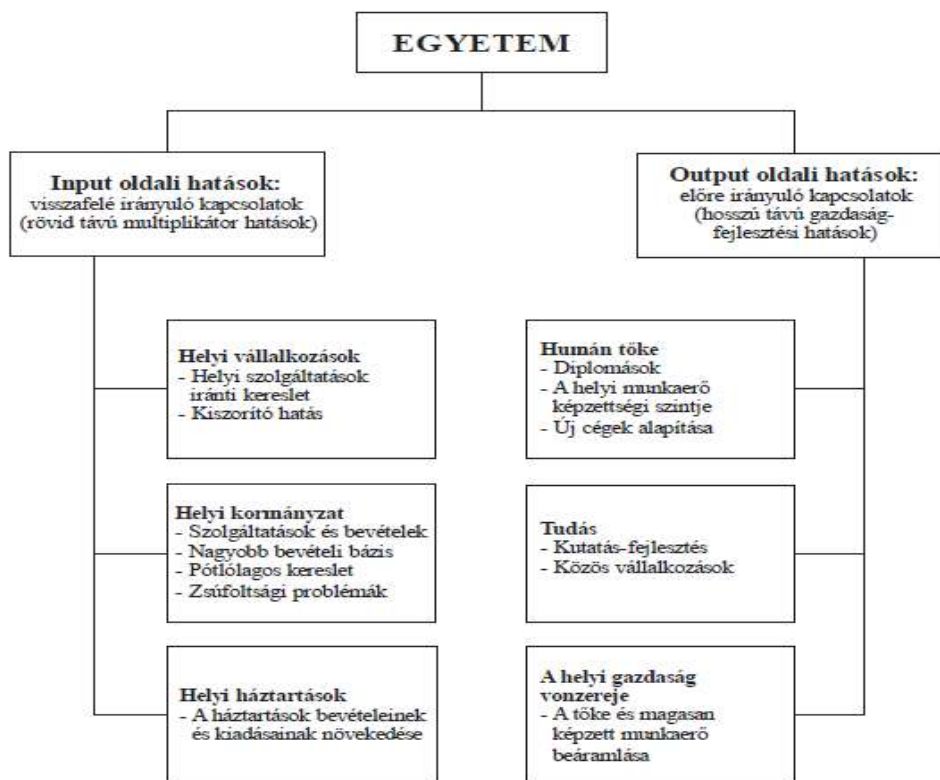
vállalatok vesznek részt (Angyal, 2003). A klaszterek „egy adott iparághoz tartozó független vállalatok és velük kapcsolatban álló üzleti partnereik, valamint a hozzájuk kapcsolódó gazdasági szektorok és intézmények egy adott térségben tömörülő olyan halmaza, amelyek relatíve nagy arányban használják egymás termékeit és szolgáltatásait, ugyanazon tudásbázisra és infrastruktúrára támaszkodnak, valamint hasonló innovációkat tudnak hasznosítani”. (Lengyel, 2006) A vállalati hálózatokkal ellentétben a klaszterekben jelen vannak a vállalkozásokon kívül, mint ahogyan a fogalomból is kitűnt, egyéb intézmények, szakmai szervezetek is. Másik lényeges különbség, hogy a klaszterben az együttműködés mellett már jelen van a rivalizálás is a tagok között, sőt az sem biztos, hogy a vállalatok között egyáltalán alakulnak ki kapcsolatok a szervezetben. (Porter, 2008)

Összességében azonban mindenképpen elmondható, hogy a vállalatok közös érdekeik érvényesítésének megvalósítása sikeresebb, hatékonyabb lehet, ha hálózatokba, klaszterekbe tömörülve lépnek ki a globalizálódó világ színpadára.

A szereplők negyedik csoportjába a tudás-transzfer intézmények sorolhatók. Ezek az intézmények ugyanis nagyon fontos befolyást gyakorolnak az adott térség versenyképességének alakulására. Legfőbb feladatuk az új tudás megalkotása, áramlásának elősegítése, illetve a humán erőforrás képzése.

Bár mind a középiskoláknak mind a szakképző intézményeknek jelentős a szerepük a folyamatban, a hangsúlyt a felsőoktatási intézményekre helyezem, azaz például az egyetemekre, főiskolákra, felsőfokú szakképzést biztosító intézményekre vagy a távoktatásra szakosodott intézményekre. Ezen intézmények hatásait a helyi gazdaságra két csoportra bonthatjuk Armstrong és Taylor szerint: input és output oldali hatásokra.

1. Ábra: A felsőoktatási intézmények hatása a helyi gazdaságra

Forrás: Armstrong-Taylor (2000): 19. o.

Az input oldali hatások abból adódnak, hogy az egyetem, főiskola jelen van, tehát foglalkoztat, szolgáltatásokat vásárol és nem utolsó sorban vonzza a hallgatókat. Hatást gyakorol tehát a helyi háztartásokra, vállalatokra és a kormányzatra egyaránt különböző formában. A helyi lakosság munkavállalóként és / vagy szolgáltatások biztosítójaként jelenhetnek meg, és pótlólagos jövedelemre tesznek szert. A helyi vállalkozásokhoz pótlólagos kereslet érkezik a hallgatók, a munkavállalók és az egyetem részéről. A helyi kormányzat pótlólagos bevételekhez jut és a közszolgáltatások iránti kereslet is megnövekszik. Mindenképpen meg kell azonban említeni, hogy ezek a hatások mivel statikus jellegűek, az adott térség dinamizálására hosszú távon nem képesek.

Jelentősebb folyamatok előidézői az output oldali hatások, amelyek nem csak a felsőoktatási intézmény jelenlétéből, hanem annak működéséből, az outputokból eredeztethetők. Ezek az outputok például a képzett munkaerő, az új tudás, vagy a speciális helyi miliő, amely egyben vonzza és meg is tarthatja a tőkét és a tudást. Ezek az outputok jelentős hatással vannak a vállalatok innovációs teljesítményére és dinamizálják a helyi gazdaságot. (Armstrong-Taylor, 2000)

A tudás hatása a térségben különféle folyamatokat indíthat el, például (Goldstein-Renault, 2004):

- Növekszik a régió kreativitása
- Új, innovatív vállalkozások jönnek létre
- Fokozottabbá válik a vállalatok innovációs aktivitása
- Nő a termelékenység

Természetesen az egyetemek hatásai nem minden esetben jelennek meg, de megnövekedett szerepvállalásuk által mindenképpen a helyi gazdaságfejlesztés meghatározó aktoraivá váltak.

Véleményem szerint nem hagyható figyelmen kívül a helyi lakosság és a civil szervezetek szerepének rövid áttekintése sem. A civil szervezetek megjeleníthetnek azonban nemcsak lakossági, hanem „burkoltan” politikai és vállalati érdekeket is. Azonban a részvétellel kapcsolatosan ellenkező nézetek alakultak ki. Az egyik nézet szerint természetesen megilleti a lakosságot a helyi stratégiákban, projektekben való részvétel joga, megteremtődik a folyamatok feletti kontroll, a tanulás lehetősége, sőt közösségteremtő ereje is van. Azonban ellenérvként felhozható, hogy a résztvevők számának növekedése a hatalmi konfliktusok növekedését is előidézhetheti, és az egyes csoportoknak sem azonosak az esélyeik a folyamatban a részvétel során.

Ha a folyamat eredményessége felől közelítünk az érvekhez és ellenérvekhez, akkor a következők mondhatók el. Egyrészt a részvétel növelheti a lakosság bizalmát és elkötelezettségét a döntésekkel szemben, növekszik az átláthatóság, felszínre kerülhetnek eddig ismeretlen problémák is. (Reisinger, 2010 és Szirmai-Szépvolgyi, 2007) Azonban a résztvevők számának növekedése megnövelheti a döntési folyamat idő –és költségigényét, a részvétel felkínálása visszaélésekre is módot szolgáltat, sőt előfordulhat, hogy a döntés eredményét bár konszenzusként tárják a nyilvánosság elé, azonban a valóságban az érintettek széles köre nem vehetett részt a döntéshozás folyamatában. (Földi, 2009)

Nem hagyható azonban figyelmen kívül semmiképpen sem a helyi lakosság szerepének meghatározó volta a helyi gazdaságfejlesztés folyamatában, hiszen ezen folyamat egyik célja, mint már említésre került, a helyi lakosság jólétének javítása.

Összefoglalás

A helyi gazdaságfejlesztés rendkívül komplex folyamat, a gazdaság működésébe történő olyan tudatos beavatkozás, melynek célja egyfelől a fenntartható helyi fejlődés biztosítása, másrészt a lakosság életszínvonalának növelése.

Szereplőinek köre rendkívül széles, csoportosításukra különféle elképzelések születtek. A helyi kormányzat szerepe rendkívül meghatározó a fejlesztési célok megvalósulásában. Hozzájuk kapcsolható a fejlesztéshez szükséges intézményrendszer kialakítása vagy a szabályozási háttér rendelkezésre állásának biztosítása. Az ügynökségek különböző fajtái szintén elősegítik a gazdaságfejlesztési célok megvalósulását közvetlenül is szerepet vállalva a fejlesztések megvalósításában. A helyi vállalkozások kétféle szerepben vesznek részt a helyi gazdaságfejlesztésben, ugyanis egyrészt aktívan részt vesznek abban többnyire hálózatokba, klaszterekbe tömörülve, másrészt célcsoportjai is annak. A tudástranszfer intézmények fontos befolyást gyakorolnak az adott térség versenyképességének alakulására legfőképp az új tudás megalkotásával, áramlásának elősegítésével, illetve a humán erőforrás képzésével. Nem hagyható figyelmen kívül a helyi lakosság és a civil szervezetek szerepének említése sem a helyi gazdaságfejlesztés folyamatában.

Irodalomjegyzék

- Angyal Á. (2003): A hálózatok, mint többközpontú szervezetek. *Vezetéstudomány*, 7-8. sz. Budapest
- Armstrong-Taylor (2000): *Regional economics and policy*. Blackwell Publisher, Oxford-Malden, MA.
- Bajmócy Z. (2011): *Bevezetés a helyi gazdaságfejlesztésbe*. Jate Press, Szeged.
- Bartik, T. J. (1995): *Economic development strategies*. In: Upjohn Institute Staff Working Paper 33. Kalamazoo, Michigan, W.E. Upjohn Institute for Employment Research.
- Farkas P. (2006): *Egymásba kapaszkodva. Település - és közösségfejlesztés a globalizáció korában*. L' Harmattan Kiadó, Budapest.
- Faragó L. (2001): SWOT elemzés a területi stratégiák kialakításának folyamatában. *Falu Város Régió*, 6, pp. 3-5.
- Földi Zs. (2009): *A társadalmi részvétel szerepe a városfejlesztés gyakorlatában. Európai és hazai tapasztalatok. Tér és társadalom* 3, pp. 27-43.
- G. Fekete É. (2005): *Vidékpolitika*. Miskolci Egyetem Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet, Miskolc
- Goldstein, H.A. –Renault, C. S. (2004): *Contributions of Universities to Regional Economic Development: A Quasi-Experimental Approach*. *Regional Studies*, 38, 7, pp. 733-746.
- Horváth Gy. (1998): *Európai regionális politika*. Dialóg Campus, Budapest-Pécs
- Lengyel I. (2002): *A regionális gazdaság- és vállalkozásfejlesztés alapvető szempontjai*. In: Buzás N.-Lengyel I. (szerk.): *Ipari parkok fejlődési lehetőségei. Regionális gazdaságfejlesztés, innovációs folyamatok és klaszterek*. Jate Press, Szeged, pp. 24-54.
- Lengyel I. (2006): *A klaszterek előtérbe kerülése és alapvető jellemzőik*. In: Lengyel Imre-Rechnitzer János (szerk.): *Kihívások és válaszok: a magyar építőipari vállalkozások lehetőségei az Európai Unió csatlakozás utáni időszakban*. NOVADAT Kiadó, Győr, pp. 125-157.
- Lengyel I. (2010): *Regionális gazdaságfejlesztés. Versenyképesség, klaszterek és alulról szerveződő stratégiák*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

- Mezei C. (2006): Helyi gazdaságfejlesztés Közép-Kelet- Európában. Tér és Társadalom, 3, pp. 95-108.
- Pálné Kovács I. (1999): Regionális politika és közigazgatás. Dialóg Campus Kiadó, Pécs.
- Porter, M.E. (2008): On competition. Harvard Business and Review Book, US
- Rechnitzer J.-Smahó M. (2006): regionális politika. Elektronikus jegyzet, Széchenyi István Egyetem, Győr.
- Reisinger A. (2010): Társadalmi részvétel a helyi fejlesztéspolitikában- különös tekintettel a civil / nonprofit szervezetek szerepére. Doktori értekezés. SZE Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, Győr.
- Syrett, S. (1995): Local Development: Restructuring, locality and economic Initiative in Portugal. Ashgate Publishing Company, Avebury.
- Szirmai V.-Szépvölgyi Á. (2007): társadalmi részvétel szereplői. In: Rechnitzer J. (szerk.): Település és fejlesztés. A közszolgáltatások hatékonyságának növelése a településfejlesztésben. Magyar Közigazgatási Intézet, Budapest, pp. 89-104.
- Világbank (2005): Local economic development, <http://web.worldbank.org/wbsite/external/topics/exturbandevlopment/extled/0,,menuPK:341145~pagePK:149018~piPK:149093~theSitePK:341139,00.html>, 2011-04-04
- Térport (2007): Önkormányzati társulások, <http://www.terport.hu/main.php?folderID=2783&articleID=7604&ctag=articlelist&iid=1>, 2011-05-10